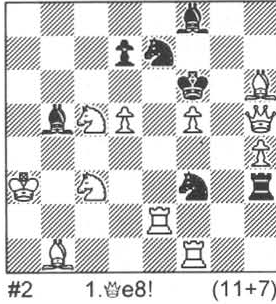

11. מניעת דואלים 2

הבה נעיין בעוד קומץ נושאים על מוטיב הדואלים אשר שחור מאפשר ובה בעת - מונע. במסי' 72 האיום: ♖2: #81. ההגנות התמטיות: 1...♗51: או 1...♗51. שתיהן מלוות בפנינו קו לבן ובסגירה עצמית, המזמינים מט ב-ה4 על ידי שני הפרשים הלבנים. הדואל נמנע בשל כפיתה "אקראית" של אחד מהם. צמד וריאנטים מעין זה, תוך כפיתות ישירות או עקיפות המונעות כפל מטים, מגשימים נושא הקרוי על שם יוצר דוגמתו - נושא בארולין. בארולין היה מחבר רוסי גדול שפיתח את רעיון מניעת הדואלים בשנות השלושים. כבר חוינו ביישומו המשולש של הנושא בבעיה מס' 69 (וריאנטים 21). לדוגמה הנוכחית חן מיוחד, השאוב מקלילות המבנה וממיזוג הנושא עם מארג מורכב של פתיחות וסגירות קווים לבנים (השייכים לנושא אחר בו לא נעסוק כעת).

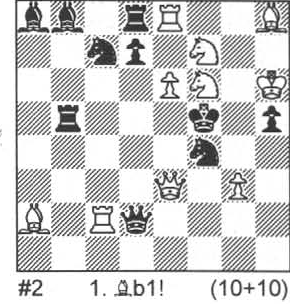
72. M. Barulin
1 Pr Barcelona Chess Club 1935

73. H. des Marands
L'Echiquier de Paris 1950

74. J. Knöppel
1 Pr Vårt Hem 1940

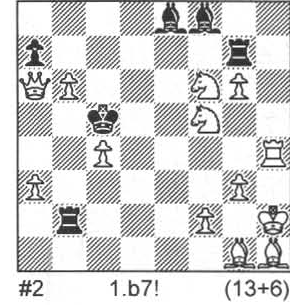
75. E. Visserman
3 Pr Die Schwalbe 1953

76. H. Lange
1 Pr Die Schwalbe 1939

77. M. Barulin
1 Pr Ukraina 1930

נפנה לנושא הרפאי אשר אף הוא קרוי על שם מציעו-ממציאו בשנות השלושים. הדוגמה הראשונה, מס' 73, מפורסמת בזכות חסכוניותה המופלגת. האיום: ♗2. #71. להגנתו, יכול השחור להסיע את פרשיו ל-ה6, אלא ששניהם חוסמים בו-זמנית שני קווים של מחנם, ולכאורה מאפשרים דואל: ♗2. #81 או ♗2. #51. כאן נמנע הדואל על ידי פתיחת קו שחור זה או אחר המתלווה לשתי ההגנות. תנאי הנושא דורשים חסימה בו-זמנית של שני קווים שחורים לפחות תוך מניעת דואלים. במסי' 74 מבוצע נושא הרפאי עם חסימות בו-זמניות של שלושה קווים בכל הגנה תמטית של שחור, ולכן נמצא פה מניעת טריאלים. האיום: ♗2. #51. ההגנות התמטיות: 1...♗51, ♗51, ♗51. המטים התואמים הם: ♗2. #47, ♗6, ♗5. חמישה מן הדואלים נמנעים על ידי פינוי קווים שחורים, ואחד - על ידי שמירה ישירה על ערוגת מט. בעיה מלהיבה, אבל המילה האחרונה בנושא הרפאי שמורה למסי' 75. האיום: ♗2. #51. ההגנות התמטיות: 1...♗3, ♗4, ♗5. כל אחד מן המסעים הללו חוסם בו-זמנית שניים מתוך שלושה קווי שחור החולשים על שלוש ערוגות המט: ד2, ה3, ה5. הדואלים נמנעים תודות לחסימות "מקירות" של קווים לבנים שאת בדיקתן נפקיד בידי הקורא המשקיען. הטבלה הבאה תסכם פורמלית את שאירע:

קווים ששחור חסם	מט	דואל שנמנע
A, B	x	y
B, C	y	z
C, A	z	x

קיימות דוגמאות בודדות בלבד של מוטיב מורכב זה, והן מחוירות לעומת הנוכחית, בעיקר בזכות איכותן של מניעות הדואלים שהיא מצגיגה.

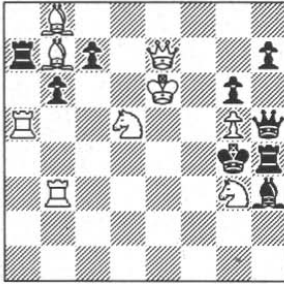
לסיום סקירה (חלקית) זו, על נושאים בהם השחור יוצר פוטנציאל למסעי מט מרובים אך בה בעת מפעיל מנגנונים לדילולם, נכיר נושא אחרון וחביב, הלא הוא נושא Java. במסי' 76 נמצא הדגמה חסכונית ביותר, באמצעות יקל עלינו להציג את הרעיון. האיום: ♗2. #71. מסעי ההגנה של הרף ל-ה7 או 21 פותחים מראש קו של צריח לבן, ולכאורה מרשים הן ♗2. #7 והן ♗2. #41. הדואלים נמנעים משום שכל אחד משני מסעי ההגנה חוסם אחד משני קווים השומרים על 61, בעוד ש"היניסיון לדואל" חוסם את השני ומותר את 61 משולל הגנה. מסע המט הנכון נקבע אם כך בדרך השליה, כלומר כאותו מסע אשר לא יחסום את הקו שנתר להגנה על 61. זו בדיק ההתרשות העונה לשם "נושא Java". שמו האקזוטי של הנושא שאול ממקום מגוריו של המחבר הדני H.V. Tuxen, אשר בעת שהותו ב-Java בשנות ה-30, חיבר מספר בעיות על הרעיון, ונחשב לממציאו. אך מסתבר כי בכך הקדימו, כבר בשנת 1918, לא אחר מאשר קומינס מנספילד הגדול!

במסי' 77 האיום ♗2. #47 חוסם שני קווים לבנים. מניעי ההגנה של שני מסעי הצריח השחור ל-ב5 או 6 פועלים כבר ברוח הנושא (חוסמים קו אחד ובכך מסכלים חסימת קו אחר). התשובות על ידי הרגלי 21 (המגלה סוללה לבנה) נבררות בקפדנות, כך שלא ייצרו מפלט ב-42 או 61. וזאת בהתאם לחסימות קווי המלכה הלבנה, אשר נעשו לצורך סיכול האיום, אך עתה משמשות "במקרה" גם למניעת דואלים.

11. מניעת דואלים 2, המשך

78. O. Stocchi

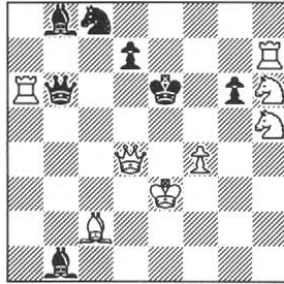
1 Pr Settimana Enigmistica 1932

#2 1. ♖f7! (9+9)

79. E. Foschini

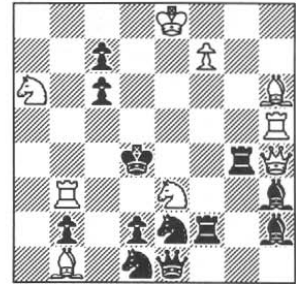
1 Pr Magyar Sakkvilag 1930

#2 1. ♖d2! (8+7)

80. J. Rietveld

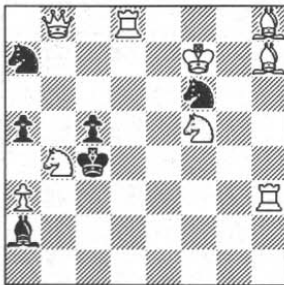
2 Pr BCF 1947-48

#2 1. ♙c5! (9+12)

81. M. Barulin

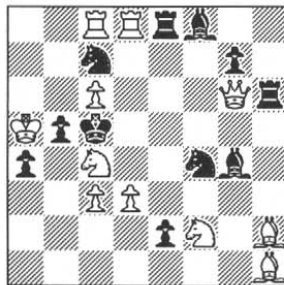
1 Pr Problema 1932

#2 1. ♘d5! (9+6)

82. S. Ekström

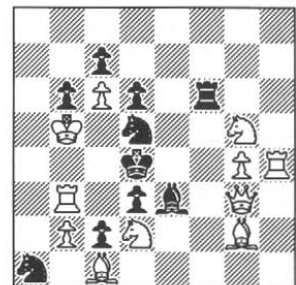
Schackvärlden 1941

#2 1. ♘b6! (11+11)

83. N. Petrovic

1 Pr 4th TT Die Schwalbe 1940

#2 1. ♗h5! (11+10)

במס' 78 האיום: 2. ♗g8#. הרגלי ג7 מגן מפניו באמצעות פתיחה מראש של קו הצריח. שני מסעיו פותחים גם את קו ♗ב8 ומאפשרים 2. ♗3 או 2. ♗6#. הדואלים נמנעים משום שהרגלי חוסם מראש את קווי ♗ב7 או ♗5, כך שנבצר מן הפרש לחסום את קו ♗ב3 או ♗7 (בהתאמה). עליו לבחור, אם כן, ערוגת מט כזו שלא תסיר את השמירה שנותרת על 31 או 51. תרומתה המיוחדת של דוגמה זו היא באפקטים הלא-מיידיים של פתיחת קו עתידי וחסימות קווים עתידיים. חמש הבעיות הנוספות מציגות גוונים שונים של מניעת דואלים. הן מובאות ללא הערות, ואת פענוח סודותיהן ישכיל הקורא לגלות בכוחות עצמו.